لوړ خیالونه او

ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تألیف

د

Ketabton.com

ارواښاد استاد ګل پاچا «الفت»

www.ulfat.de

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیک | مخ

مقدمه 5
آزادي 1
اجتماعي عیبونه 2
ګل وېل 2
شپږ زره کاله پخوا 2
حضرت محمد (ص) 3
خیال او امید 5
له مرګه نه ویرېږم 5
د غم خوښي 5
دژوند لوبه 6
پوهه 6
هرچا وڅوررولم 6
زما تراني 7
د هوسونومرګ 7
شاعرته 8
ادب او محبت 8
دحقیقت اظهار 8
پیغمبر 9
د نیکانو ارمان 9
قبراوګل 9
افتخار 10
څه غواړم؟ 10
دبېوای فقر 11
هیرول 12
له هرچانه لرې 12
د شاعر خوشبختي 12
تسلي 13
هابیل اوقابیل 13
سخاوت 14
بې اسرې 14
خلك اوشاعر 14
انسان 14
په انګلستان کې 15

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبي 15
دټاګور نغمې 16
شاعر او پرښته 17
غم اوخوشحالي 18
پارلمان 19
ژوند 19
قوت اوجرئت 19
تاریخ 19
لوړه پایه 19
بدبختي 20
عقل 20
ترقي او تکامل 20
دژوند ضروري شرط 20
علم او اخلاق 21
فکراو احساسات 21
تمسخراو ترحم 22
دخلکو انتظار 22
خطرناک 22
د ژوندانه مخ او شا 23
لیونتوب اوحماقت 23
په ځان باور 23
تعصب 23
ځان وپیژنه 24
شخصیت 24
بقاء 24
کب 24
هغه چې دنیاته راغله 25
څنګه به یو؟ 25
ستاسو فکر 25
که طبابت ترقي وکړي 26
څه غواړئ؟ 26
پوه اوناپوه 26
لیونی 27
مرګ 27
روح 27
افلاطون 27

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمورپوهه 28
بدې خبرې 28
انساني سلوك.. 28
انساني كمال... 28
د فكر روزنه 29
ښكليتوب 29
ښايست 29
سياست مدار 29
غولول 29
فكرپه شعر كښې 29
بدبختي اوشعر.. 30
عشق او سعادت.. 30
پوهه او عشق.. 30
ښوونځى 30
دفكر پانګه 30
معرفت 30
علم او علما.. 31
ځان ښودل 31
دښه كار علت 31
تاج اوقلم... 31
مطبوعات او تاريخ 31
حكومت او روزنامه 31
دځان سعادت... 32
ځان مسعود ګڼل 32
اجبار او اختيار 32
عقل اوزړه 32
كينه او مينه 32
احتمالي مصيبت.. 32
لياقت درل... 33
شهامت 33
لوى خلك 33
اجتماع... 33
د جنګ اساس.. 33
نجيبه غريزه 33
شهرت اوشرافت 34
هديه قبلول.. 34

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیرول 34
ځان غوښتنه 34
مکررات 34
نیکي 35
دطبیعت قوانین 35
انساني تکلیف 36
ژوند 36
هیرول 37
حکمت اوسعادت 37
انشا 38
مطالعه اوتفکر 38
خوی او خصلت 39
دوستانه مناسبت 39
بدي اوضرر 39
لویه اشتباه 39
افتخار 40
غضب او شهوت 40
دوستي 40
ښکلا 41
وحشي اومدني انسان 42

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

وربځې پورته په هوا کېږي دي، څاڅکي ښکته په ځمکه کېږي.
هغه څه چه په هسکو وريځو کېږي شته په ژورو څاڅکو کېږي هم شته.په دغو اوبو باندې
هم هماغه تنده ماتېږي.
د لوړ خيال او د ژور فکر نتيجه يوه ده.
ته! يا خپل نظر ډېر لوړ کړه يا پخپل ګرېوان کښې ډېر سر ښکته کړه!
د شاعر او فيلسوف فرق همدغه دی.
زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

«الفت»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښې اچوئ؟
څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځايونو، له چينو اولښتيو، دسپيدو له رڼا او د ونو له ځانګو څخه بيلوئ او د ژوند پانګه ترينه اخلئ.
انسانه ! ته په رښتيا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښايسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟
آيا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشې کولی؟
آخر دغو بيګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تېروي.
دا څه معلومه ده چې د دغو بېګناه بنديانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.
دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغيو آه به دظالمانو حاکمانو په څېر په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.
آه - هېڅوک نه پوهېږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتيجه ولاړيږي؟
زموږ له هغو جنايتونو چې په خندا او خوشحالۍ انجام مومي د اسرارو په چارراهۍ کښې څه پيداکيږي.
کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لوېې فضا الوتلو ته پيدا دي په پنجروکښې اېساورئ، هغه وخت چې دآسمان دنېلي درياب ښايسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې يوه ورځ به ددوی په وينو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسېږي.
ايا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چېرته چې يو بندي دظلم اوستم له لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهربانۍ ګوري؟
دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بنديانو ته وسپارئ.
بلبلان ازاد کړئ مرغۍ خوشې کړئ.
دغه ښکلې پنجرې چې دزينت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړيږي په ډېر دقت وګورئ.
دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري.
همدغه دقفس نري او زري مزي دي چې دزندانو او جيلو نو تور اهنين سيخونه ترينه جوړيږي.
د اسمانونو، د چمنونو، دسيندونو بې ازاره لارويو ته زيان مه رسوئ او ازادۍ ته يې په احترام وګورئ.
ددغو بېوزلو اوبې ګناهو ازادي مه اېساروئ چې د تقدير اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړی.
هغه چې د ظالمانو له ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتېرى کوي.
انسانه! ته په رښتيا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟
که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پټه خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.
ظالمه! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تېرى کوي.
لږ څه خودغه بېوزلی بندي وګوره چې سيوری يې په تاباندې پريوتی دی.
دغه قفس ته خو لږ غوندې ځيرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهېږې چې ددې پنجرې دسيخونو ترشا چې اوس په کښې يو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد اېښودل کيږی.

((هوګو))

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عيبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عيبونو يعنې له خو دپرستۍ، تعصب، خطا كارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره به دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هېڅكله ژوند و نه كړی شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل و بل

ګل بوراته ويل:

زه او ته تقدير يوله بله بېل كړي يو، زه دلته پاته كېږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلی شې، سره له دې ماواتا يوپه بل پورې زړه تړلی او له خلكونه لرې خوا په خوا ژوند كوو.

زه او ته دومره يوبل ته ورته يو چې كله كله دواړو ته ګل وبل كېږي افسوس دی چې ته له نسيم سره پرواز كوې او زه په زمكه كښې زنداني يم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخكې خپله خوشبويي خبره كړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتيا نشم كولی.

ته هميشه په ګلونو كښې پرواز كوې زه يوازې د خپل سيورې ننداره كوم چې د لمرله ګرزېدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبيا راځې بيابېرته ځې اود بل ځای قصد كوې مګر ماوينې چې هرسحر پخپل ځای ټينګ ولاړيم او اوښكې تويوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا يارانه ټينګه پاته شي ياته ماغوندې خپلې نبلې په زمكه كښې خښې كړه ياماته بڼې او وزرونه راكړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو كړم؟

(هوګو)

شپږ زړه كاله پخوا

شپږ زره كاله كېږي چې سړي دسړو په وژله لګيا دي.

.....آسمان هركله د زنبق دګلونو او دښايسته مرغيو د ځالو په صورت خپل استازي رااستوي چې دوی دصلح اومحبت خواته راوبولي مګر دغه دمينې پيغامونه د خلقو له زړونو څخه دليو نتوب اثرنه وړي.

له ډېر ه وخته دځمكې د خلكو زوروره مينه له وژلو او وينو تويولو سره پيداشويده.

ډېره موده كېږي چې دملتونو خوړه او جذابه موسيقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دی.

ډېر وخت دی چې افتخار د ويرو ونكې خپسكې بڼه پيداكړيده چې په ديو هيكله ارابه په لاره تېرېږي او ښځې، نران، لوی، واړه له پښو لاندې چيتوي.

اوس زموږ سعادت اونيكبختي له ډېرې مشكل پسندۍ نه كار اخلي اوهغه وخت بې وچولی غوړيدلی وی چې خلک ووايي ((ځوځانونه وژنو)) اوس بايد دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نګېږي.

هر چېرته د پولادو برق په چليدو دی، په هر ځای كښې دبلو لمبو لوګي اولوخړې پورته كېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خلک چې ډلې ډلې د خلکو د وژلو لپاره د جنګ میدان ته روان دي د خپلو تورو شپو دروښولو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.
داټول کارونه یوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.
هغوی لاپه مور باندې خاورې نه وي اړولې چې زموږ په قبرنو باندې ددوستۍ معاهدې کوی.
ځناوراو مرغان لاد جنګ په میدان کښې زموږ په وینو او هډوکوپسې ګر ځي اودغه اقایان یو له بله سلامونه او احترامونه مبادله کوي.
زموږ په نننۍ دنیاکښې هیڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.
هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زموږ د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زموږ په روح کښې تقویه کوي او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....
ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګټې او ګورې ونې لاندې له خپلو رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زیات خوند د خپلو ورونړو په وژله کښې مومي.
هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي.او له کینې نه کاراخلي.
(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستۍ سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.
دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هیڅا به یې پره نه اچوله.
چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.
په ړیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیابې ورځ په ورځ زیاتېده.
کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځېدې چې ده به دخپل تره او ښان څرول.
هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.
خوراک یې بیخي لږ و او ډیر ځله به یې په نس پورې تیږې ترلې.
پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیناست او خپل کالي به یې پخپله ګنډل.
د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډېرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډېرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د درې شپینو کالو و چې ناځاپه تبه پرې راغله.
هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې ناز ل شوی و، ټو ل یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې وویل:
دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې یې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.
دی ډیر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې و چې د لورې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شا ن دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي پې تکيه کړې وه، مومنان او مسلمانان وريسې رارو ان وو او په مخکې پې مقدس بيرغ رپيده.

چې مسجد ته ورسيده رنګ پې الوتی و او خلکوته پې وويل:

ای خلکو! که چېرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له يو ړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.

چا ورته وويل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لوري واوريدله ستا په خبرو پې باور راغی او په ايمان مشرف شو. کله چې ته دنيا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړېدل.

مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و پې ويل: اوس زما وروستی ساعت رارسيدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې مجلس لري.

غوږکېږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم يوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاڅېږي او پخوا له دېنه چې زه له جهانه لاړ شم ما ته دی ببرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وايي.

که مې څوك وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې پې هغه لرګی حاضرينو ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته يوه بوډۍ ناسته وه او ورې پې وريشلې هغې چيغه کړه چې ای د خدای رسوله خدای دې له تا سره ملګری وي.

ده (ص) بيا و ويل: ای خلکو! په خدای ايمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظيم سرونه ټېټوئ، د ميلمنو پالنه کوئ پرهېز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لږ غوندې غلی او په فکر کښې شو بيا پې ورو ورو ګامونه واخستل او و پې ويل: ژوندو خلکو! زه بيا تاسو ټولو ته وايم چې زما د تللو وخت دی ژر کوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پياله نوش کړم زما ګناه چې ما کړې وي را په ياد کړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر يوه سره کړی وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نيولي په څنګ تېرېدل، ده د ابوالفدا [ء] له څاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس پې و مينځل، يوه سرې ترېنه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه او وپې ويل: ((د حساب فيصله دلته ښه ده نه په قبر کښې)) خلکو په ډېره مينه په هغسې نظر لکه چې کوتره پې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته کتل چې ډېره موده د دوئ د ډاډ او اميد مرکز ؤ.

دی (ص) خپل کور ته ننووت ډېر خلك د کاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه پې په ويښه تيره کړه سحر چې سپيدې و چاودې ده و ويل: ابوبکره! زه نور د پاڅيدلو توان نه لرم پاڅيږه ما ته قرآن ولوله په دغه وخت کې د ده کور بي بي عايشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دی د آيتونو په اوريدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل، کله به پې په ورو ورو شروع شوی آيت تمام کړ، په دغه وخت کې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټينګولی.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائيل (ع) د کاله په دروازه کښې ښکاره شو او د ننوتلو اجازه پې وغوښتله.

د خدای (ج) استازي و ويل: پرېږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت کښې هر چا د ده په سترګو کښې د ده د ولادت د ورځې غوندې يو عجيب ځليدونکی برق ليده.

عزرائيل (ع) ده ته وويل: د خدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل حضور ته بللی پې.

ده و ويل: زه د حق دعوت ته لبيك وايم له دغه وينا سره دی ورېږدېده او د يوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې ببرته پاته شوې او حق ته پې ځان وسپاره.

((هو ګو))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال او امید

د آسمان په لوښو کښې کومه یوه ډېره ښه ده؟ زه هر څوك خپلې عقیدې ته پرېږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه کې ډېر ځای ورکوم چې تل په پرواز کښې ده او خیا ل ورته وایي.... دې ښکې جنۍ ډېر ښه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړیدي.

آسمان خپلې دغې هوسناکې او نیاز مینې لور ته اجازه ورکړیده چې هر څه یې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي.

دې ښایسته او ګلالۍ جنۍ کله د ګلو تاج په سر باندې ایښی د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن کښې ګرځي بوراګانو ته د الوتلو لوری او لودن ښیي.

لکه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شیره یې ځان مړوي.

یو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپینه ښه زوروړې سیلۍ ته سپاري او په دغه حین کښې د سحر د سپیدو سپینه جامه یا د تورې شپې تور کالي اغوندي او هره ګړۍ د خلکو په نظر کښې بیله جلوه لري.

د لوی خدای دغه ښیګڼه باید هېڅکله هیره نکړو چې موږ یې د دغې وفا دارې جاودانې پېغلې په ملګرتیا بر خوردار کړو.

زموږ سرنوشت یې دد ي له سرنوشت سره په یوه ملکوتي پیوند کلک وتاړه چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي.

په دغه ښکلی بخشش باید ډېر خوشحاله اوسو او دا ښایسته حوره ډېره وستایو.

د زړه په کورکښې دکور د میرمنې ځای باید دېته پرېږدو او ډېر پام وکړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو یه خواښې یعنې عقل ددې ښکلې نازنینې ناوې زړه ازار نکړي.

او ه یوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډېره تېنګه علاقه لرم.

خوریې له دېنه لږ څه لویه او جدي شانته ده چې ((امید)) ورته وایي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډېرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډیوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي.

(ګوته)

له مرګه نه ویریږم

له مرګه نه ویریږم، که څوک راته ووایي چې نن شپه مرې زه به ووایم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وایي دیوه تن ژوند ستا له لاسه تریخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره یې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپو هان یې له ملنډو په نور څه نه پوهېږي
زه غواړم هغه څوک وستایم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعشق په شپوکښې چې دژوند نیا لګي کر ل کېږي او د حیات ډیوه لاس په لاس ګرځي دسپینې سپوږمۍ په لیدلو ستاپه روح کښې یو مرموز هیجان پیداکېږی، ته بیا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندي نه وینې ځکه چې هر ه ګړۍ دیوه مقام ارزو درسره وي.

ته بیا داوږدې لارې او دګران سفرله غمه خلاصېږي او خپله اروا په بیره د نور اوصفا چېنې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستي کړې.

ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تیاره جهان کښې به لکه نوم ورکی میلمه اوسېږې

(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا یوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.

په وارو وارو مو دښځې او مېړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.

ډېرځله مو یو له بل سره وخندل، ددوو مینو غونډې مو یو د بل په مخ دمینې لاسونه راښکل، شو خې مووکړه، یوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.

په اخرکښې مو د وړو په شان په څنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټانې لوبه شروع کړه او یوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.

(هاینه)

پوهه

دپو هې قوت ته وزرونه مه پیداکوئ، بلکه څه سرپ ورپورې وتړئ.

(بیکن)

هرچا وځوړولم

ځینو پخپل عشق و ځوړولم، ځینو په کینه زما زړه ازار کړ.

چا د عشق په زهرو زما ډوډۍ ولړله.

چا زما د شرابو په پیاله کښې دکینې زهر توی کړه.

مګرله هرچانه هغه چا ډېروځوړولم چې نه یې راسره کینه پیداشوه او نه مینه.

(هاینه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې

زما ترانې ټولې په ز هرو لړلې دي.
ولې به نه وي لړلې آیا تا زما دزندګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په ز هرو لړې دي، ولې به نه وي لړلې ایا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آیا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!

(هاینه)

د هوسونو مرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی یم.
ما خپل زړه له خوړو او خوندورو رؤیاؤ څخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تېرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلی اوچوپ زړه د همیشه لپاره دامیدو له تودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه یوازې له نا امیدۍ او افسر ده ګۍ سره مخامخ یم او د نجات وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه و چه پاڼه یم چې منی اوخزان بې لیدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه یې رېږدوي.

(پوشکین)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غوندې په خوړو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډېرو وړوکارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سریدنه غلې وي او هېڅ غږ ترېنه نه خېژي.
زړه بې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خوښیوسره یې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غوندې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح یې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څېږي رېږدي او له دغه احمقانه وخت تېرولو څخه خوابدی کېږی.
د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا څیزه بوتانو ته نه ټیټوي، بلکه په ډېر وقار او ټینګار له دغه عالمه کناره کېږي د ډکو سیندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانېږي

"پوشکین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاینه مه غولېږه! ځکه چې دمدح او تحسین نغاره ژرغلې کېږي.
داحمقانو او بېشعوره خلکو خندا او وینا ته غوږ مه ږده!
تل غلی جدي او ټینګ اوسه!
ته پادشاه يې باید د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.
ته خپله لاره مه پرېږده او هغه ځای ته ولاړشه چې ستا ازاد طبیعت يې درښيي.
ته د خپلو هغو اندېښنو او خیالاتو محصول چې په تا باندې ډېرقدر لري خلکو ته وړیا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!
اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولی.
ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هېڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګېرنه دی.
ای مشکل پسند هنر منده! آیاته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ایا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بیا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.
پرېږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکړی چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پرېږده چې دوی د خپلې بې عقلۍ په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.

(پوشکین)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځای چې په ډېر ادب راته تاسو ووايي په ډېره مینه يې راته وویل:
((ته)). په دغه وخت کښې د خوشحالۍ او خوشبختۍ خیا ل زما مضطرب ا وپریشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.
زه او س د هغې په مخکې ولاړیم او یوه شیبه ترېنه سترګې نشم اړولی.
په خوله وایم ای ښکلې پېغلې (تاسو) څومره په ادب یاست مګرپه زړه کښې وایم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.
" پوشکین"

دحقیقت اظهار

که زه د حقیقت په اظهار کښې زیان ووینم پروا نشته خو چې حقیقت زما د چوپوالی په وجه زیان ونه ویني.
" مترلینګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.

په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځېدم.

هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب اوخیاله سپکی وې زماسترګوته رانزدې کړې.

ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانیستې.

د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تېرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیداشو.

همدغه وخت ما داسمان د زړه د ټپیدو اواز واوریده.

د دریاب له موجونولاندې مې د بحري حیواناتو ټک راټک ولیده.

دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپانې لیدې چې وده کوي او لوېږي.

پرښته زما شونډوته رانزدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پرېکړه چې کاربې نیش وهل و.

بیابې پخپلو لاسونو چې په وینولړلی وو یوه بله ژبه زما په خوله کښې کښېښوده.

زما په ځیګر یې تېره توره ومنډله زما رپیدونکی زړه یې راو ایست.

او د اور سوځونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننویستله.

زه دیوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبیابان په شګوکښې پرېوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غږ ترغوږه شو چې ماته یې ویل:پا څېږه ِ سترګې وغوړ ه، د خدای فرمان ته غوږ ونیسه او د اجرا لپاره یې سمدلاسه روان شه له بیابانو نو او دریابونو نه تېرشه پخپلو اورپښتو خبرو د ایمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!

" پوشکین"

د نیکانو ارمان

د نیکانو لوی ارمان دادی چې دسړو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارپېټ پاته شي او څوک پرې پوه نشي.

" پوشکین"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ویل:

ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغږ او سحرله سترګوستا په ښکلې بڼه راتوئېږي ته پرې څه کوې؟

ګل وویل:

او ل راته ووایه ! هغه چې ته یې هروخت خپلې ګیډې ته ننباسې څه ورسره کوې؟

قبرووېل:ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته یې سپاري پرښته جوړوم او اسمان ته یې لېږم.

ګل وویل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبدیلوم او خلکو ته یې ورکوم!

" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلايي سکه چې د دنيا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هېڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندې يې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټيټ فطر ت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپينو پسې ليوا ل دی پرېږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېرې نوراشه دوی ټو ل ځانونه خرڅوي.
ته بايد دو ئ ته يو مناسب قيمت وټاکې او خپله امياني‌ وشرنکوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
اياته نه پوهېږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوږه په اوږه وړاندې ځي.
ترڅو چې دنيا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا ديه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنيا يې په پښو درولې ده.
ماپرېږدئ چې د جهان دپرهېز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پرېږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هېڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وينم زړه مې له اندازې نه زيات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلايي سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه يادېږي هېڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غوندې وړو څيزونو په مخکې نه يم ولاړ.
زه دغه وخت له ډېرو لويو حقايقو سره مخامخ يم چې يا بايد غلی اوچوپ پاته شم يا ډېرې لوېې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښياری! راشه هغه څه ووايه چې د نورو‌په فکرکښې نه راځي.
"نيچه"

څه غواړم؟

د ډېرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه يم.
زما سترګې ماته دومره نژدې دي چې مانشي ليدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله خيره ووينم مګر دومره لرې نه لکه چې له غليم نه لرې يم.
اوس زما ډېرنژدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ يوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې وليدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بېلتون ... فقر

لس کاله کېږي چې يو څاڅکی باران په ماباندې ونه ورېده.
يوه سړه ورمه په ماونه لګيده د مينې او محبت پرخه زما دزړه په کښت پرېنوته ځکه چې په دغه ځمکه هېڅکله باران نه وربېږي.
زما پو هې! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچکالۍ کښې ته و چتوب غوره نه کړې.
له تا نه هيله لرم چې زما لپاره روح خوښونکې ورمه، زه خوشحالوونکې پرخه، ژوند پالوونکې اورياشې.
پخوا تردې ماوريځو ته ويل چې زما له کو هستا نه لرې شئ.
ماويل: ای تورو وريځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډېره پريوزي او مخه مې ښه رڼا وي.
اوس د هغو وريځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې ګوندې يوه شيبه زما په سرباندې سيوری شي او زما خبرواخلي.
پخواله دېنه په تريخ حقيقت پسې ګرځېدم اوس دتصادف څنو ته لاس غځوم اوغواړم چې ميلمه پالونکی شم، خپله برخه او دخپل وچولي ليک له ځانه ونه شړم.
نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستی دی او لکه تود باد چې کنګل ويلې کوي خپل ملايمت څرګند وي.
تراوسه لاپخپل کوهستان کې انتظار کاږي مګر دغره له لوړې څوکې راښکته شويدی.
له هغو کنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلې پاته کېږي يو قدم راټيټ شويدی ستومانه دی مګرخوشحاله معلومېږي.
غلی شه! چې حقيقت لکه ټينګه وريځ زما په سرتېرېږي دوريځې له زړه نه يوغير مريي برق ځليدونکی دی.
حقيقت ورو ورو له ډېرو لويو پته پايو او پلو څخه زماپه لوړې راښکته کېږي.
راشه! راشه! ګرانه حقيقته.
چوپ شه! دا زما حقيقت دی چې په ځېرځېر او خواږه اضطراب راته ګوري او کتل يې لکه دستورو کتل جذاب اوشيطنت اميز معلومېږي ته به وايې چې زما د نيکمرغۍ راز يې پخپل حدس موندلی دی او پوه شويدی چې نن ولې دغره له لوړې څوکې راښکته شوی يم ولې ملايم او ارام يم؟ ته به وايې چې له ليدو اوکتو يې يوګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه کړې ده.
غلی شه! چې زما حقيقت څه وايي:
افسوس دی ستا په حا ل ای زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دی چې سو چه زرېې خوړلی وي، اخر به ستا ګيډه څيرې کړي او دغه زربه ترېنه وباسي.
زرتشته! ته له اندازې نه زيات بډای، له حده زيات د خلکو سترګې بريښوې او په زړونو کښې ځانته حسد پيداکوي.
زه د ستا د ځليدونکې رڼاپه مخکی دريدای نشم او سيوري ته پناه ورم اوربېږدم.
بډايه! څه ولاړشه! څه روانېږه ای زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډېره زياته ده نورو ته په لپولپو څه ورکړې.
ته په دې نه پو هېږې چې هغه شی چې له تاسره په رښتيا زيات دی پخپله ته يې.
که غواړې چې چاته څه ورکړې له ځانه تېرشه خپل ځان ورکړه ای زرتشته!
ته وايې لس کاله کېږي چې يو څاڅکی باران په ماباندې نه دی وريدلی، يوه سړه ورمه راباندې نه ده لګيدلې، د مينې شبنم زماپه زړه نه دی پريوتی.
ته دا اسره لرې چې په مينه درته وګوري اوتاښه وګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اياته نه پوهېږي چې ستا د خوشبختۍ پلوشو او حرارت شاوخوا ځمکه سوزولې ده؟ هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لري.

اوس ستا، ستاینه څوک نه کوي، بلکه ته د خپل دسترخوان دپوټو ټولوونکو ستاینه کوې.

زه تاپېژنم چې ډېر فقیربډای یې.

ستا ډېر شته تاپه عذابوي، ته خپل ځان په ډېره ورکړه ستومانه کوې. خپلې ارامتیا ته نه ګورې، له خپل ځان سره علاقه نه ښیې.

ستا باطن همیشه هماغه شان په شکنجه کښې دی لکه چې په یوانبارکښې له اندازې او ګنجایش نه زیات غنم واچول شي یاپه یو زړه کښې له حده زیاته مینه پیداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاینه نه کوي!

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډېر فقیرشې.

دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړۍ ډوډۍ ورکوي چې وږی وي.

ای زرتشته! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تېرشه!

زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!

" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.

څو ک چې همیشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

((...))

له هرچانه لرې

ړتل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.

د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.

هغه چې له ځانه نه وېرېږي بل هم نه ویروي.

په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.

زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.

زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هېرکړم چېرته یوازې کښېنم.

له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.

خپل ځان له ډېر لرې ځایه دلته راوبولم.

له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.

"نیچې"

د شاعر خوشبختي

دګلې رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ ټوله ښکلا له ځان سره وړیده، مګرشاعر د تېرو په یاد خپل غم سپکوي.

دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هېڅ خارجي وجودنه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی په رښتیا ډېر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.

" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زېړه ده، اوس تا تورو خاوروته سپاري ای دخاورو اولاده!

مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګی زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.

" روکرت"

هابیل او قابیل

دقابیل نسله! ته ارام ویده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډېره مینه خاندي.

مګرته ای د هابیل نسله! ته ل عمرپه خواری او بدبختی کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!

دقابیل اولاده! ډېر خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډېرښه نظرکتلی دی اوته یې خوښ کړی یې.

د هابیل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختیو کښې تل ترتله ژوند کوه!

دقابیل زوزاده! خانده اوخوشحالېږه ځکه چې ستا کښت ډېرښه راغلی اوستا رمې کا ل په کا ل زیاتېږي.

مګرته ای دهابیل زوزاده ! همدغه شان په لوږه شپې سبا کوه اوفریاد کوه.

دقابیل بچیو! تاسې تودو نغریو ته نزدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې ای دهابیل بچیانو لکه ګیدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وربېږدئ او ورپېږئ.

دقابیل نمسیو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپین زیاتېږي خپل ټبر هم زیات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.

مګر تاسو ای د هابیل نمسیانو خپله اشتها وسېځئ او له خپلې کمبلې نه هېڅکله پښې مه باسئ!

دقابیل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غتېږه!

مګرته د هابیل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!

اه دقابیل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تیاره شي اوکښت به یې ډېرښه راشي مګرته ای د هابیل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هیڅ لاس ته نه درځې.

مګر ګوره! ای دقابیل نسله! سره له دغو ټولوشیانو یو لوی شرم هم ستا په برخه رسیدلی دی هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله اوکرکې دسرنیزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).

ته! ای دهابیل نسله دا ځمکه پرېږده او اسمان ته وخېژه ځکه چې ځمکه یې ستا لپاره نه ده پیداکړې.

" بودلر"

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخاوت

سخاوت دا نه دی چې سړی چاته ډېرڅه ورکوي بلکه په ځای ورکړه سخاوت دی.

"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه رڼې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډېر اميد د لويو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوی ته ډېر زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوپېټ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا ځاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرپه دوئ کښې يوه هم په مامينه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پادشاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهېږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دا نه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلی يم او که وخت رانه تېرشوی دی.

"ورلن "

خلك او شاعر

يوه ورځ هغه لوی اوپراخه ميدان هغه لوړ او او چت غره ته وويل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هېڅ نشته، ستا پرمخ باندې هميشه دسيليو او بادونو څپېړې لګېږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وويل: ستا سر وکار تل له خيا ل او انديښنو سره دی اوستا وجود هېڅ نه دی په کار.
سنګين غره په ځواب کښې و ويل:
زه يم چې ستاله سينې نه هر راز بوټي راکاږم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وريځو مخه نيسم. پخپلو ګوتو د واورو بخرې جوړوم اوډ خيزه کوم بې زماله سينې څخه داوبو لښتې روانېږي اوتاته دژوند پيغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وويل: پرېږدئ چې زه سر په زنګانه کښېږدم او فکروکړم ايا تاسو نه وينئ چې زما د زړه له چينې نه ډېرې خوړې او به راخوټېږي چې دبشر تنده ماتوي.

"ګويته"

انسان

هميشه ويريدل، په هروخت کښې هيله او اسره لر ل، هرکله دپخوانيو خاطراتو يادونه، دايمي شکايتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقيقت پسې هېڅکله نه ګرځېدل، خپل ځان له خپل اصلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیمت نه کله زیات او کله کم ګڼل، یوازې په غم او محنت کښې ځان پېژندنه، او د ګوریه غاړه دژوندپه ماهیت پوهېدل.

دا دی د انسان حقیقت یا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې یو حقیقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هېڅکله نه یم ګرځېدلی.

هېڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټیټ کړی. زه عشق همیشه له ځانه لرې کړی او بیل کړی یم او د ښه نامه تنده بې په ماکې پیداکړېده مګر عشق او افتخار یوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.

" الفیري"

په انګلستان کې

دغم داستان بیانول او داسې څوک لرل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووینې دغمجن زړه لپاره ډېره ښه تسلی ده.

یو وخت دغه تسلي زماپه برخه رسیدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کېښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک ولیدل چې ډېرو ټېنګو او تورو و ریځو د دوئ له نظره شین اسمان پټ کړیدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هېڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.

اوه! دا ساړه خلک دایخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پېژني او بې له پیسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قایل.

کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسېږي ښایي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هېږي.

" الفیری "

غوبې

ای دفصلونو او کښتونو پالونکیه!

ای وفادار خدمتګاره! ته د ډېرلوی او ارام قوت ښکارندوی یې.

زه له تاسره ډېره مینه لرم ته په ماباندې ډېرګران یې.

له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.

ته لکه یوه خاموشه مجسمه خپلې کروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداکارۍ وظیفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټیټوې.

ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تیروې. هروخت چې هغه تاوهې او ژوبلوې دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلی او ارام ګورې.

ته پوهېږې چې د جهان ودانول ستا وظیفه ده.

ته دانسان دتېرې په مقابل کښې څه نه وایې اوشکایت ستا عادت نه دی.

ته سرکشي او نافر ماني نه کوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خېژي.

زه ستا د درد خفیفه ناله اورم چې داسماني سرود او د فداکارۍ دسرود په شان په دغه فضا کښې خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا حقیقت په دغه شنه او غلي کنست کښې ځای لري.
زه تا په همدغه هنداره کښې وینم ای و فادار خدمتګاره!

"کاردوچې"

دټاګور نغمې

(۱)

هغه ماشوم چې ډېرې ښایسته شاهانه جامې اغوستې دي او د جواهرو قیمتي امیل يې په غاړه دی ډېرښکلی ښکاري مګر د نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي کولی او هغه خوشحالي ده هیره کړي ده.
دی چې هرقدم اخلي دا ښایسته جامې يې په پښوکښې نښلي.
له ده سره تل دغه ډارملګری دی چې کالي يې په خاورو نشي ځکه له نورونه لیرې لیرې ګرځي اویوازې معلومیږي.
دده حرکت ازاد نه دی اوله خاورونه ډېره ډډه کوي.
دماشوم موري! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قیداو تکلیف ورسره وي ماشوم ته زیان رسوي او له ډېرڅه بې محروموي.
همدغه شی دی نه پرېږدي چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله کښې داخل شي.

(۲)

چېرته چې زړونه له ډار او ویرې څخه په امن کښې دي او سرونه هر ځای ته هسکېدلی شي.
چېرته چې علم اوفکر ازاد دی.
چېرته چې دغه لوی جهان په ورو ورو فکرونو نه کوچنی کیږي.
چېرته چې کلمات د حقیقت او راستۍ له کومې څخه راوزي
چېرته چې بې نتیجې کوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسیږي.
هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي تړلي.
هلته چې داستدلال دچینې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لویه خدایه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به را ویښ کړه.

(۳)

لویه خدایه! زما مناجات دادی.
د افلاس نیلي زما د زړه نه وشکوه او لرې يې وغورځوه.
ماته توفیق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصیبتونه په آسانۍ وزغملی شم.
توفیق راکړه چې غریب او بینوا له نظره ونه غورځوم، اود ډېر بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټیټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنیا له خسیسو شیانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مینه ستا خوښې ته وسپارم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پرېږده چې هر لورته تاپرې وليداى شم.

په هر څه کښې تاووينم او بيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نه کړم.

هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې يوازې له تاسر ه زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نيمګړي ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.

دا زولانه دميني او محبت زو لانه ده.

هغه چې له ماسره مينه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوي.

ايا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دى؟

ته پو هېږې چې ستا مينه له ماسره ډېر ه زياته ده مګر بيا دې هم زه ازاد پرې اېښى يم.

زما دوستان ما ځکه يوازې نه پرېږدي چې زه دوئ هېرنه کړم.

ډېرې ورځې وشوې مګر مايو ځل هم ته پخپلو سترګو و نه ليدې.

که څه هم ماستا نمانځه په ځاى نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځاى جوړنه کړى شو مګر بياهم ستا مينې ته انتظار لري.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما دسترګو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دريغوم.

دا ددې لپاره چې که ته بېرته اسمان ته وخېژې چې زما دعشق ياد ګار درسره وي مګرله مانه دا اميدمه کوه چې زه د هيلې او اسرې لپاره يا د افتخار اوسعادت لپاره حتى چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.

زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.

پرښته: شاعره! دا څه وايې؟ زه خو دخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذاوګڼم اودغه دغم اولاد داوبو څاڅکى وبولم.

هغه بوسه چې ته يې ستاېې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلې يم او غواړم چې ستا دو جود له کښت نه بيحاصله ګياه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټي دى او د زړه غم نه دى.

ستاغم يوازې په خداى پورې تعلق لري.

که ستا غم هرڅومره زيات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پرېږده. پټۍ او ملهم پرې هېڅکله مه ږده.

ځکه چې دبشر دلو يوالي لپاره لوى لوى غمونه په کاردي اوبل هېڅ شى يې دغومره نشي لويولى.

شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضرورده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا اميدي په کښې وي.

دزړو شاعرانو جاويدانه اوازونه زما په ياد دي چې بوده او تنسته يې له اوښکو او اهونو څخه اوبدلې ده.

ماهيخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تياره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي ووينې چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې يې د طعمې لپاره وازې نيولې وي نو دى په يوه لويه تېږه کښېني اواسمان ته په ډېر حسرت ګورې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پوهېږي چې بیهوده بې دبیحاصله ساحل او خاموش دریاب په سربانديٍ دطعمې لپاره پرواز کړی او هېڅ بې نه دي موندلي.
سره له دې بیاهم دی تش لاس نه دی راغلی او خپل خونین زړه ورسره شته چې خپلو بچیوته یې اخرینه طعمه کړي.
دامرغه غلی او ارام په کټه پریوزي او خپل څیرې ځیګر خپلو وړو بچیانو ته وړاندې کوي په دغه وخت کښې بې له څنګه وینې بهېږي او دی دمینې په میومست په ځمکه پریوزي.
په دې فدا کارۍ کښې کله دتدریجي مرګ له شکنجې لاندې ستړی شي او ویره ورته پیداشي چې دژوند اخرین رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نیم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وخندېږ په دغه وخت کښې چې دشپې وروستۍ شومه وي دوداع یو داسې مرګانی فریاد له زړه راو باسي چې دریایي مرغان له ساحله تښتي اوهغه مسافر چې دسیند په غاړه تېرېږي له وحشته رېږدي او خدای ته ځان سپاري.
شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقیقي شاعرانو سرنوشت همدغه دی چې دماهیخور مرغه په شان دخپل زړه دوینو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان میلمانه او خوشحاله کړي.
کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا امیدۍ نه حکایت کوي ددوی خبرې که هرڅومره ښکلې وي بیا هم له زړونو نه غم نه وړي.
د شاعر خبره لکه تیره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او یوه ځلانده حلقه تشکیلوي مګرپه څوکه کښې یې همیشه دوینو ځا ځکې لیده شي.

"الفرد دوموسه "

غم اوخوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلو یې له مخه لرې شوی دی.
هغه چینه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالۍ ترینه راخوټېږي په حقیقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.
هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښۍ وکروي او زور ځای په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالۍ لپاره ډېر ځای پیداکېږي.
ایاستاسو دغه کنډو ل چې له شرابونه ډک دی دکلا ل په داش کښې په اوربانديٍ نه و اېښی؟
آیا دغه د دروی شپیلۍ چې په اوازېې ستاسې روح خوشحالېږي په تیره تیغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟
کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وینئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څیز چې تاسو یې غمجن کړي یاست تاسې خوشحا له کوي.
کله چې ستاسو په زړه کښې غم پیداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تویوئ چې تاسې یې خوشحاله کړي یاست.
ځینې خوشحالي لویه ګڼي او غم وړوکې، ځینې غم لوی ګڼي او خوشحالئ ته په کمه سترګه ګوري، زه وایم دواړه یوله بله بیل نه دي او دواړه یو ځای راځي کله یوله تاسوسره مخامخ کښېني هغه بل ستاسو په بستر کښې ویده وي.
تاسې لکه دترازو شاهین دغم او خوشحالۍ تر مینځ واقع یاست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي یاست.
کله چې زرګر په تاسو بانديٍ خپل زرتلي نو دغم یا خوشحالۍ پله درنېږي او سپکېږي.

" خلیل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پار لمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو بې فرمان چلېږي.
که دماغ له کاره ولوېږي سړی ژوند کولی شي لکه لیونیان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختمېږي.

" روسو"

ژوند

دامه وایه چې ژوند یو دایمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وایه چې ژوند تل ترتله مصیبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعیفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې څانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زېږدي خانده!
لکه چې دسیند موجونه په لویو ګټولګېږي او فریاد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وځکه اوټو ل دردونه وزغمه بیاووایه هرڅه چې دي ډېر دي مګرله خوب او خیا ل سره شباهت لرې.

" پادیامانتوپولس"

قوت اوجرئت

دسیند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جریان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.

" اسما یلز"

تاریخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پیداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچېرته چې هغه شته هرڅه شته او هېڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنیتوب سره چې هېڅ نه یم هرڅه یمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولادیم.
زه له هغې خاورې پیدایم چې دقیصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسیح زړه او د شکسپیر نبوغ بې په ذراتو کښې ګډ دی.

" امرسن"

لوړه پایه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړېدو لپاره یوه پله او پایه په کار ده چې هغه درد او الم دی.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربيه کوي.
" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زيان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.
ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.
غوښتنه او اراده د هر پيشرفت اصل او اساس دی.
څومره چې عقل زياتيږي هغومره اراده ضعيفه کيږي.
که انسان په هرڅه پوه شې يقين وکړه چې بيا به هيڅ نه غواړي او هيڅ ارزو به ورسره نه وي يعنې اراده به نه لري.
عمل له ارادې څخه پيداکيږي او اراده له ارزو څخه.
دا دواړه له هغه شي سره نه يوځای کيږي چې دحکيمانو او فيلسوفانو په برخه رسيدلي دي يعنې تردد اوتامل.
زه ډيرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړي يم.
ناپليون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډيرفکر کوي ځکه يې هغه څه وکړی شو چې زړه يې غوښتل.
" اناتول فرانس "

ترقـي او تکامل

زه په دې عقيده يم چې د بشرتکامل به ډير ځنډ انجام مومي.
ددنيا سير ډير بطي دی د بشر نبوغ په تقليد کښې دی او د ابتکار خونده يې نشته.
لکه چې په فزيک کښې دثقل قانون مو جود دی چې زمـوږ تعلق د ځمکې لـه زړې کـرې سره ساتي په روان شناسـی کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ دلچسپي له زاړه جهان سره ټينګوي.
ګويټې هم ويلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخي په اختراع نه دي برياليي شوي.
" اناتو ل فرانس "

دژوند ضـروري شـرط

ناپوهي يوازې دنيکبختۍ لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.
که موږ په هر څه پوه شو يوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.
هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کـوي يا ژوند راتـه د تحمل وړښيي لـه دروغـو څخه زيږي او په مـو هوماتو باندې تغذيه کيږي.
" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه ديوې اخلاقي نتيجې اميد لر ل ډېره لويه اشتباه ده.

درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقيده وو، چې ځمکه دخلقت او پيداکيدو مرکز دی. او نن موږ پوهېږو چې د لمريو ه منجمده ټوټه ده.

اوس پوهېږو چې دستورو په سطحه کښې څه ګازونه سوځي.

په دی هم پوه شوي يو چې دغه جهان چې موږ په کښې د ګرد اوغبار يوې ذرې غوندي يو تل دجوړولو او ورانـو لوپه حا ل کښې دی.

موږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسي ځينې ستوري پيداکيږي او ځينې له مينځه ځي. مګر دغو خارق العاده اکتشافاتو زموږپه اخلاقو کښې څه تغير رانووست.

ايا نن ميندې له خپلو بچيانو سره له پخوانه زياته مينه لري؟

يا دغه مينه له پخوانه کمه شوي ده؟ ايا اوس دښکلاپه احساس کښې له پخوا نه څه زيادت يانقصان راغلی دی؟

ايا نن د زړورو قهرمانو په زړه کښې له پخوا نه څه فرق ليدل کيږي؟

ځمکه لويه وي او که کوچنۍ وي د بشر په حا ل کښې څه تغير نه راولي، زمکه لويه ده په دې شرط چې غم او رنځ په کښې وي او عشق موجود وي.

غم اوعشق دغير فاني ښکلا جاويداني مرکزونه دي.

غم داسې نعمت دی چې قيمت نه لري.

هغه ښيګڼې چې په ځان کښې وينو او هغه څه چې ژوند زموږ په نظرکښې ښه ښکاره کـوي د همدې لـوی نعمت اغيزه ده.

زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضايل اوملکات دهمدغه شي مرهون دي.

اخلاق طبيعتاًپه احساساتو باندې تکيه لري اوبس.

" انا تول افرانس "

فکر او احساسات

تاسې واياست چې دټولو مصيبتونو اوبد بختيو علت زموږ فکردی، که غواړئ چې دفکر په نحوست قايل شئ بايد په قدرت او عظمت کښې يې ډېره مبالغه وکړئ مګرپه دې خبره بايد پوه شئ چې فکر په احساساتو اوغرايزو باندې ډېرلږ تسلط لري.

هغه خلک چې د فکر له تاثير لاندې ډېرزيات راغلي دي هغوئ هم د نوروپه شان متکبر شهواني اوبخيلان دي.

چېرته چې تمدن ډېر وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډېرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا کيږي.

موږ دغرايزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعيت او ذليل يـو چې زه هېڅکله يـو داسې شعوري حالت تـه نشم قايليدلی چې له طبيعي حالت سره مخالف وي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمسخر او ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه کښې ډېرفکر کوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.

دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زموږپه نظرکښې محبوب کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.

هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دی، په عشق اوښکلا باندې ملنډې نه وهي، بلکه ډېرملايم او نيکو کاردی.

د ده په خندا قهر سړېږي او موږته دابښيي چې بايد د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کارواخلو.

که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرګوره نفرت پيداکيږي.

" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډېرو لويو تغير اتوته انتظار لري.

دا هغه دايمي اشتباه ده چې دغيب ويلو له روح نه يې نشات کړی دی.

زه دا منم چې ژوند په رښتيا بې ثباته دی او ژوندي شيان تل تغيرکوي مګر داتغير محسوس نه دی.

د دنيا هره ترقي ډېره ځنډنۍ او منظمه ده.

نا څاپي اوسريع تغيرات هېڅکله نه دي پيداشوي اونشي پيداکيدای. ټو ل اقتصادي تحولات دطبيعي قواؤ په رحيمانه ځنډ انجام مومي.

دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر يو منلې حقيقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.

زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کيفاتو نتيجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالـو ته ويل کيږي چې وروسته تردې به موجودشي.

دا تسلسل ترډېر ه وخته ديوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتيا پيداکوي.

دا خبره رښتيا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواکانې خوشالوي چې دنورو شيانو ډېره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ بايد تن ورته کښيږدو.

موږ بايد پخپل زړه کښې يو څه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجيب وغريب موفقيتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارو نه لرو.

" انا تول فرانس

"خطرناك

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحيه يې زموږ له روحيې نه مخالفه وي.

هغه چې زموږ خويونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وايو.

څوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلوميږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.

" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژوندانه مخ او شا

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او شا لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په شا کښې نشته. مګر دټوټې اوبدانه(بافت) له مخ نه په شا کښې ښه لیدل کېږي.
" شوپنهاور"

لیونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخیره لري.
دا سرمایه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.
کله چې ګورم چې یوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دېنه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کو م چې دزړې اشتباه ځای نیسي.
زه په ډېر تشویش له ځانه پوښتنه کوم چې ایا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډېره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه اوهام او زاړه خرافات له نوونه لږ زیان لري ځکه چې هغه د زمانې په مرور صیقل شویدي او ضرر یې کم شوی دی.
" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمینان اوباور لري خلک د هغه ملګري کېږي. په ځان باور یو داسې صفت دی چې د هرچاخوښېږي.
خلک له قطعي اویقیني مطالبو سره مینه لري نه له دلایلو سره. دلیل اوبرهان د وګړو اندېښنه او پریشاني زیاتوي.
اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهېږي.
خلکو ته باید څنګه او څه راز و نه وایو بلکه هو یا نه ورته ووایو اوبس.
" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لوړمعلومېږي او نمانځه یې کوو.
که څوک موږ ته زموږ د بتانو عیب ښکاره کړي خو ابدی کېږو.
خلک په مشکله دېته حاضرېږي چې دخپلو عقایدو په منشا اومنبع کښې لږ غوندې ایراد قبو ل کړي.
که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هېڅکله به نه وو معتقد شوي.
" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان وپیژنه

دا خبره چې ځان وپیژنه دیوناني فلسفې له حماقتونو څخه یو لوی حماقت دی. موږ به هڅکله نه ځان وپیژنو او نه نور. ټو ل مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
ددنیا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پېژندل يې چې ګران کاردی.
ښايي چې بشري نبوغ یوه ورځ يو نوی دنیا جوړه کړی شي مګر دا تو فيق به هېڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډېره لویه تعدي ده چې د حقيقت په لټون کښې په کار ولوېږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کېږي د اشیاؤ لږ غوندې حقيقت پېژندل او ترېنه خوند اخستل دي.
" انا تول فرانس "

شخصيت

موږ غواړو چې خپل شخصيت له ځان سره هغه بل جهان ته هم یوسو له موږسره دا عقيده مو جوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پېژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا ما ل به وي.
له دېنه غافل یو چې زموږ شخصيت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څو ځله یو راز اوبل راز کېږي.
زه چې اوس له اتيا کالونه اوښتی یم له هغه شل کلن، (موریس میترلینک) سره هېڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هېڅ نه پېژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه یم چې یوه شيبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و. ما ته اوس هغه پردی اوبيګانه معلومېږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زموږ شخصيت بدلېږي نو بياولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به يې له ځان سره وړو.
" مترلينک"

بقاء

پسونه دطبیعت دسختیو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به يې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حیوان په دنیاکښې ژوندی پاته دی څه سعادت يې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره يې ساتلی دی.
هرحیوان او هر یوبوټی چې دلته وينئ، سرنوشت يې همدغه دی. کاڼي او معدنيات هم دغه رازدي مګر زموږ عمر دومره نه دی چې د دوئ تغير ووينو او په بدبختۍ يې پوه شو.
" مترلينک"

کب

هغه کب چې يوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په يوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په يو ه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډېر کبان شته چې يوازې يوازې نه اوسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور نه پوهېږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښايي چې دوئ به د ځينو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره يو ځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او يو ځای اوسيدل ددې سبب وګرځيده چې انسان پې ژر ښکار کړي.

" مترلينګ"

هغه چې دنياته رانغله

په ملياردونو نطفې ضايع کېږي او په دې باب کښې تاسې ډېرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډېرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدلېږي. هغه نطفې چې ضايع کېږي او څه ترېنه نه جوړېږي ستاسو دخوابدی اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو مليارډونو نطفې چې په هره پيړی يا نيمه پيړی کښې له دې جهانه ځي او هېڅ ترېنه نه جوړېږي دانسانيت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ويلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پيداکېږي چې مور غوندې انسانان شي. لکه چې مور ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشتري کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آيادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ويلي شو؟
او س چې دوئ مړه شو او مور غوندې نشو آيا د دنيا په اوضاعو کښې څه تغير راغی؟ ايا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې بايد دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسيده؟

" مترلينګ"

څنګه به يو؟

مور غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپېژنو او پوه شو چې ته «اسميت» يې اوزه «موريس» يم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصيت غوره کوو؟
آياته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصيت درسره وي که دزلميتوب يا دکوچنيتوب ددورې شخصيت.
مور ته دا هم نه ده معلومه چې زمور دبدو کارونو سزابه زمور کوم شخصيتويني؟ هغه به دغه موريس وي چې اوس له اتيا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موريس به وي چې ببل شخصيت يې درلود.
په رښتيا چې مور تراوسه نه يو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وړاندې کېږو، سپين ږيري به يو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلينګ"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه ياست.
هېڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي يا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

که طبابت ترقي وکړي

ښايي چې يوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبيبان دسړی زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شيان بدل کړي او دسر په کوپړی کښې هم نورماغزه واچوي.
هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کيږي چې دتېر ژوند پوهه او معلومات،کينه اومينه يانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصيت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټينګ تعلق لري.
په دغه صورت کښې بيا څوک خپل ځان نشي پېژندلی او په دې نه پو هيږي چې زه څوک يم؟ يعنې دده او ديوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر خيره او تنه به يې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.
دازيان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسيږي دمرګ او مړينې له زيانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پريوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په يوه بل نا اشناسړي پورې ربط پيداکوي.

" مترلينګ"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟
تاسو به په ځواب کښې څه ووايااست؟
آيا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هيڅ زړښت او هيڅ راز بدبختي هيڅ تغير په کښې نه وي.
دغسې ژوند خوعيناً د هغه غټ کاڼي حا ل ته ورته دی چې په مليونو کاله په يوه ځای پروت وي اوهيڅ تغير اوتحول په کښې نه راځي.
زه يقين لرم چې که تاسې د جاويداني عمرپه حقيقت پوه شئ . هيڅکله به يې له خدايه ونه غواړئ.
جاويداني سعادت هم د جاويداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاويداني بدبختي ده.

" مترلينګ"

پوه اوناپوه

دا چې پوه او نا پوه يو دبل په ژبه نه پوهيږي سبب يې دادی چې پوه په هغه شي بدليږي چې دی پرې پوه شوی دی.
دی هغه څه نا پوه ته نشي ويلی چې دده په زړه کښې ځای لري.
که تاسې يوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليوني

ماته وايي ته هم ليونی شوی يې لکه ځينې فيلسوفان چې په اخرعمر کښې ليونيان کېږي او چټيات وايي.
ښايي چې زه ليونتوب قبول کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د ليونتوب او هوښياري ترمينځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښياران ياست فکر وکړئ چې څه وايئ؟

" مترلينګ"

مرګ

که مرګ په دنيا کښې نه وای هېڅابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ايښی همدغه دمرګ ويره دده چې مـوږ ژوند کوو او د دغه ډار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پېټی په اوږو ړو.

" مترلينګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟
زه تاسو ته څه ځواب نشم ويلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم يا ماده وپېژنو دروح په پېژندلو به هم بريالي شو مګر اوس چې يو هم نه پېژنو بايدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.

" مترلينګ"

افلاطون

که د يونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندی کړو چې دده دتوجه وړوي او دی څه قدرته حيران کړي؟
په اخلاقي، اجتماعي اوسياسي لحاظ که موږ مريتوب لغوه کړی دی خو څو ډوله بل راز غلامي پيداشويده چې هغه ځای يې ډک کړيدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته يې وړاندی کړو.
زموږ سياسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نويتـوب نه لري.
په فزيک، شيمی، ژوند پېژندنه، طبات او جراحی کښې چې څه کشفيات شـوي دي په او ل کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډېر موشکاف او ځير کيدونکی دی ډېر ژربه پـوه شي چې زمـوږ کشفياتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پيداکړی او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سیمه موجونه دي چې په یوه شیبه کښې هر ځای ته غږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پیدا کړي چې په مبهم ډول یې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړیده.

په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې موږ کشف کړیدی همدغه دی چې دعلت په ادراک یې لا نه یو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.

" مترلینګ"

زموږپوهه

موږ د فولادو په یوه ترلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه وړوکي سوري لري او بس. له یوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از راننوزي. موږله همدغو دوو سوریو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهېږو.

" مترلینګ"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زیان او ضررلري ډېرې ژر خپرېږي ښې او حسا یې خبرې چې فایده په کښې وي ژرنه خپرېږي.

هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له یوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.

ښې خبرې لکه صحت او روغتیا له یوه نه بل ته نه درومي.

" مترلینګ"

انساني سلوك

انسان باید هغه مینه چې له نورو سره یې کوي له ډېر لوړ ځایه واخلي اوپه ډېر لوړ همت له نوروسره وچلېږي.

ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښايي چې د خپل ترحم او شفقت سیورى په چا باندې وغورځوي.

تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښايي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.

ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښایې چې د هغه دلجويي ا و دلداري وکړي.

" مترلینګ"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژوندیو شیانو په برخه رسیدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې لید ه شي. که څوک غواړي چې له حیواناتو نه لري وي باید دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې وروزي.

" داروین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښایي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډېر شوي وي.
" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلي کېږي.

" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.

" ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښایي چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.
" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولېږي ځینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولېږي.
" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذایي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترینه غذایې ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده

" پل والري"

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي اوشعر

دبدي ورځې خاوندان د مصيبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې يې نوروته وړاندې کوي.

" شللی"

عشق او سعادت

هغه څوک ډېر نيکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لايق دی.

چا چې دعالم اوضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخيزه هنداره کښې نه دی ليدلی هغه هېڅ حقيقت نه دی ليدلی او په هېڅ نه دی پوه شوی.

" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غېږ کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نيالګۍ بايد دعشق په ګلدان کښې وکر ل شي او د احساساتو په اوبو ابياری شي.

" مترلينګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانيستل کيږي دزندان دروازه تړل کيږي.

" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پوهې ټوله پانګه بايد يوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسليم شي.

" مترلينګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هېرولو نه په دماغ کښې پاته کيږي.

" ادواردهريو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.

" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!

((بایزید بسطامی))

دښه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت اوسبب څرګندشي ډېرکسان به پخپلو ښو کارو نو خړ اوخجل شي.

((ریواردل))

تاج او قلم

تر څو چه دادب قلم زما په لاس کښې دی هېڅکله به ونه وایم چې ولې مې شاهي تاج په سرباندې نشته.

" ولتر"

مطبوعات او تاریخ

مطبوعات د اوسني تاریخ اساس او بنیاد دی. موږ باید خپل تاریخ مشوش نه کړو. ځکه چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاریخ ته زیان رسوي.

" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښې بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هر ګوره دوهمه خبره غوره کړم

" جفرسن"

(c) ketabton.com: The Digital Library

دځان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر موږ غواړو چې له نورونه زیات مسعود شو او دا کار ډېرمشکل دی ځکه چې نور هغومره مسعو د نه دي لکه چې موږ یې تصور کوو.

" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

یوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دې پوهېدل په کاردی چې موږ د سعادت خاوندان یو.

" مترلینګ "

اجبار او اختیار

څومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړېږي هغومره اجبار کمېږي او اختیار زیاتېږي. همدغه سبب دی چې د کانې مجبوریت له بوټي اونیالګی نه زیات دی او حیوانات له نباتاتو نه هم زیات اختیار لري. انسان بیاله حیوان څخه هم پورته دی او ډېر اختیار لري.

“بوترو”

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه یې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پیداکولای. یعنې زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکمیت نه لري.

" شوپنهاور"

کینه او مینه

کینه اومینه د نفسي احوالو او کیفیاتو له اختلافه پیداکېږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصیبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نیو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصیبت نن غمجن کیدل ښه کارنه دی.

له دېنه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې یوښه قصرنه جوړوو.

((...))

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیاقت لرل

لیاقت لرل او کوم ځای ته نه رسیدل له بې لیاقته رسیدلو نه ښه وي.

((...))

شهامت

که بتان مات کړې کوم سترکار دې نه دی کړی.
حقیقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.

((نیچې))

لوی خلك

لوی خلک لکه سیندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپیچه لارو څخه نه ډاریږي.

" نیچې "

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه؛ ځکه چې په جمعیت کښې سړی صیقل کیږي او ټینګیږي.
یوازیتوب سړی ملایم کوي او فاسدوی یې.

" نیچې "

د جنګ اساس

دغلیم غولول دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پته زغره چې ما اغوستې ده دګیدړ پوټکی دی.

" نیچې "

نجیبه غریزه

هغه غریزه چې له ټولو غرایزو نه نجیبه ده نجابت یې په ډېر احتیاط زیاتوه یعنې په هرکیلو محبت چې له نورو سره یې لرې یوګرام نفرت له ځان سره زیات کړه.

" نیچې "

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت اوشرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هېروه! هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله!

" نیچه "

هدیه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختۍ نه خبرنه یم چې دخلکو له لاسه هدیه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقیده موجوده ده چې له هدیې قبلولونه غلابنه ده.

" نیچه "

هیرول

هرڅه هېرکړه هر څه هېرکړه هېرول ډېرلوی هنر دی!

هغه دروند بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.

که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګین شیان سیندته وغورځوه.

دغه دی سیند هله ژرشه خپل ځان سیند ته وغورځوه د هېرولو هنر ډېرلوی هنر دی.

" نیچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډول له ژوند سره موافقت نه کوي.

یوازې ځان غوښتل په حقیقت کښې ځان محدود کول او له ځا نه څه کمول دي.

که جود او فیض نه وي ژوند نشته.

په حقیقت کښې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غیر خواهي کښې پټه ده او اخلاق هېڅکله انفرادي کیدلی نشي.

"ژان ماری کویو "

مکررات

په دغو ګڼو لیکنو کښې چې علم او پوهه ډېره زیاته ښیي څه وینئ؟

سترګې وغړوئ اوښه وګورئ چې غیر له مکرراتونه نور څه وینئ؟

ایا دا ټولې خبرې چې په یوقسم موضوعاتوکښې اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګینۍ

یا د چاپ له ښکلیتوبه نور څه لري؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرو حقیقې تاثیر، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز پیرایو کښې بیا بیا ویل کېږي او له یوې مخه په بل مخ اوړي.

نو په دغه ظاهري ثروت کښې فقر او لوږه پټه ده او په دغه روژه کښې دمړښت احساس کېږي.

" بیکن "

نیکي

په سترګوکښې دلیدلو قوه یوازې نه ده کافي.

که زموږ سترګې بینا هم وي او په اشیاوکښې رنګونه هم موجود وي بیاهم رڼا ته محتاج یو او په تورتم کښې څه نشو لیدلی.

همدغه رڼا ده چې دلیدلو قوه له اشیاوو سره مربو طوي او ددې باعث ګرځي چې موږ څه ووینو.

لمرپخپله دلیدو قوه نه ده دلیدو وسیله ده دهمدغې وسیلې له برکته موږ د بینایي احساس کوو.

ته په دې پوه شه! چې لمر د نیکۍ ثمره ده او نیکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چې په لیدلي جهان کې يې دبینایي قوت له لیدلو شیانوسره لري د ادراک په جهان کې يې دفهم قوه هم له هغو شیانو سره لري چې دپوهېدلو وړدي.

څنګه چې په تیاره کې څه نه لیدل کېږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نه ویني چې دحقیقت رڼا پرې نه وي پریوتې. څه شی چې د معرفت وړشیان په حقیقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهیدو استعداد ورکوي دنیکۍ تصوردی چې دعلم قوه له لمر سره مشابه وګڼي مګر که لمر يې ګڼي نو لویه اشتباه کوي. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چې علم او حقیقت دنیکۍ نظیر وګڼي. مګرکه عین نیکي يې ګڼي دا هم اشتباه ده ځکه چې دنیکۍ مقام له دینه ډېرپورته دی.

لمر لیدل شوو شیانو ته یوازې دلیدل کیدو قابلیت نه بخښي بلکه په پیداښت او نشو و نماکې يې هم تاثیر لري او غذا ورکوي. همدغه شان دپوهېدلو وړشیان له نیکۍ نه یوازې همدغه استفاده نه کوي چې د پوهېدلو وړ وګرځي بلکه په ماهیت اوپیداښت کې يې هم د خل لري.

" افلاطون "

دطبیعت قوانین

دطبیعت قوانین واجب او ضروري نه دی. د جهان اصل او اساس تغیر او حرکت دی هرکله چې دغه تغیر مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پیداکړي.

دیوه خوړ اوبه په اول کښې یوه معینه مجرانلري او د خپل جریان په وسیله ځانته لاره اومجر اپیداکوي وروسته بیادغه مجرا داوبو دسیر او حرکت قاعده اوقانون بلل کېږي. ډېرامکان لري چې دغه مجرا بدله شي او یوه بله مجرا ورته پیداشي. په همدغه لحاظ دطبیعت چارې دیوه معین اوضروري قانون تابع نشو ګنلی.

" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکليف

ښه نيت او نيکه اراده د خير اونيکۍ مبدا ده.
نيکه اراده اوښه نيت دادی چې انسان خپل تکليف وپېژني او پيروي يې وکړي.
تکليف بايد خاص دتکليف لپاره په ځای کړشي يعنې دګټې اوزيان لحاظ په کښې نه وي.
تکليف هغه عمل دی چې د يوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې يوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار يې له قانون سره موافق وي يو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ويلی شو مګر خير او اخلاقي عمل ورته نشوويلی. ددې لپاره چې ديوه سړي کارا خلاقي ارزښت پيداکړي يوازې دا کافي نه ده چې عمل يې له تکليف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکليف لپاره وي.
ډېرامکان لري چې يوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه ديوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکليف لپاره.
د ځان ساتنه له تکليف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبيعت ورته ميلان لري اخلاقي عمل ورته نشوويلی.
هغه څوک چې ډېر زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا وويني زړه به يې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفا ګاڼې ويني او دتکليف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه يواخلاقي عمل اجراکوي.
" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له يوه احتياج يا محروميت څخه پيداکېږي يعنې له غم او درد څخه.
که ديوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پيداکېږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصيبت دی.
دانسان ژوند هميشه دغم او کسالت ترمينځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نزدې شي. په هره اندازه چې موړ له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پيداکوو.
دا دوه آفتونه يو دبل ضد دي که انسان له يوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لوېږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتياج او محروميت څخه پيداکېږي کسالت له راحت او رفاهيت څخه پيداکېږي.
 هر چېرته خواران اوغريبان له احتياج او محروميت سره په جګړه اخته دي او بډايان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعيش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افيونو اونورو نشو مشغو ل کړي او مجبورکړي دي يابې ددوی مخه تزييناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتياج او محروميت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولوېږي. نوکله چې احتياج اومحروميت له مينځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله يو مونډ پېټی شي او انسان مجبور کاندې چې بيهوده يې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
«کرلوس» دبډايانو بدبختي داسې بيانوي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((یو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښایسته ماښې پرېږدي اوپه تفریح پسې یوه خوا او بله خوامنډې وهي.
بل په ډېره بېړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چېرته لرې درومي مګرمقصد ته نه رسېږي او بېرته له هماغه دښمن یعنې کسالت سره بیاکورته راځي او چاره ترینه ورکه وي)).

" شوپنهاور"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی، څوک چې هیمشه د بل دملامتی خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

((...))

حکمت اوسعادت

ارسطووایي: حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لرکړي نه دا چې په ډېرو لذتونو پسې هڅه وکړي.
زه هم دحکمت ډېره ټینګه اوقوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.
یعني سعادت په هغه ګریز (تیښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډېر غولیدلي دي چې ارزوګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نیازی ته رسیدل سعادت دی.
هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغو مره سعادت ته نژدی وي.که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځورغاړي بډایی څخه ډېر نیکبخته دی.
سقراط وایي: ډېرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپین نه بې ډېرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لوړو ماڼیو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډایانو نه خوشحاله ژوند کوي.
شکسپیروایي: ځینې کسان لکه توتیان داسې دي چې د خندا یوه وړه منظره ووینې خوله یې له خندا نه نه راټولېږي.
ځینې نور داسې غمجن دي چې هېڅ راز مسخرې او د خندا نندارې یې نشي خندولی.
دا زموږ خپل خو ی او طبیعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کېږي.
موږ باید دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.
په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کیده، له ډېرو قیدونو او احتیاجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زیاتول سعادت دی.
هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه منفي هدیه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.
د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه څنګ وي چې په دغه وسیله له ځانه استفاده وکړی شي.
لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډېره توجه لري یعني همدغه سعادت ګڼي.
ارسطووایي: سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سقراط هم ازادۍ او فراغت سترنعمت ګنلی دی.
خومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتېږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمېږي.
هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.

" شوپنهاور"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.
که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دېته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصو ل څه شی دی.
دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پېژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟
د هرلیکونکي انشاٴ لکه خمیره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بیا هم خمیره یوه ده.

" شوپنهاور"

مطالعه او تفکر

څنګه چې ډېره زیاته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پرېږدي ډېر لیکل اوډېر لوستل هم د حقایقو دمعرفت مخه نسي.
ددنیا ډېره لویه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتیبه وي هغه ارزښت نه لري چې یوه کوچنۍ منظمه کتابخانه یې لري.
همدغه راز ډېره زیاته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قیمت لري چې په جزئیاتو کښې یې ډېرغوراو دقت نه وي شوی.
په حقایقو باندې سړی هغه وخت پوهېدلی شي چې دعلیت په قانون پوه شي او په جزئیاتو کښې مطالعه ولري.
څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته یې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثیرونه لری چې که یو زیات شي هغه بل کمېږي.
مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقایدو له تاثیرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتیاجاتو سره مخالفت ولري.
آزاد تفکر یعنې د هغه طبعي سیر اوحرکت تعقیب چې محیط اوضروري مسایل یې دانسان په ذهن کښې پیداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډېره زیاته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نیسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.
علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډېرکتابونه یې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنیت لارښودونکي دي او د بشریت قافله دترقۍ خواته بیایي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې یې غور کړیدی او دنورو په خبرو کښې یې خپل فکر نه دی بایللی.

((وپنهاور))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوی او خصلت

دانسان خوی هېڅکله تغېر نه کوي. هو سړی په زلمیتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنیتوب کښې و.
دده ډېر لوی هنردادی چې کله کله فریبنده (غولوونکی) صورت اختیاروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوړوي.
که غواړئ چې دغه حقیقت دتجربې له مخې ځانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډېر کلونه ترېنه بیل شوي یاست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خویاو خصلت هېڅ تغیر نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.
ځینې کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګرپه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغیر نه قبلوي.
همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټکي برګي ووینې په هغه باندې بیا اعتماد نه کوي.
که څوک د چاپه نظر یو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظریه نه بدلوي.
دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه پې دلوړوالي معیاردی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسایلو نه لویېږي.

" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په یوه ښه اساس او په حقیقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه یو څه مراحل طی کړي نو بیا پوه شي چې بشري مناسبات پې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.
هر څوک چې ډېر ما ل لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت او ښو احساساتو خاوند دی مګرپه دوستۍ کښې پې څه ګټه نشته څوک ورسره مینه نه لري.
هغه دوستي او هغه مینه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډېره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.

"شوپنهاور"

بدي اوضرر

څومره چې لوړ اوعالي مبادي په یوه بد سړي کښې فاسد شویدی په ځناورو کښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زیاتوي اوضرر پې ډېروي. دیوه ظالم انسان ضرر زر ځله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې د یوه جماد ضررله حیوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډېربد دی.

" ارسطو"

لویه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضیلت دسړي قیمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډېره لویه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کینه او دښمني پیداکوي نه مینه او محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دنادانی تائیددی. ځنګه چې ثروت او مقام دسړي قیمت په جامعه کښې لوروي علم او عقل د نورو دکینې او نفرت موجب ګرځي.
پو هان او هوښیاران د خلکو مینه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبیني اوتمسخر ځانته جلبوي.
" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د ځېرې ونه په ډېروخت کښې وده کوي او غځېږي دوام او پاېښت يې هم ډېروي.
هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټی ژرپیداکېږي او ژر لوئېږي له یوه فصل نه زیات دوام نه لري او ډېر ژرله مېنځه ځي.
د هنر خاوند چې له ابدیت نه هر خومره زیاته استفاده وکړي یعنې په ټو ل انسانیت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاریخ یو جزوي د همدې لامله معاصرین ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې هڅه کوي چې ورځني مسایل په کښې وي.
" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالی نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. یعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.
قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوریدلی او داسې مثا ل لري لکه چې یو نوکر د خپل بادار امر لږ غوندې واوري او د تعمیل لپاره منډه واخلي یعنې امرته تراخره غوږ کښېنږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل یا حس په یوه اشاره د خوند اولذت په لورې هڅه کوي او امرته هېڅ نه ګوري.
دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.
مګر له شهوت سره ترلی دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چې دغضب په ډېروالي کښې دومره رسوایي نشته لکه چې د شهوت په ډېروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي یوازې یو ضروري امرنه دی بلکه یوه ډېره شریفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځینې وایي چې دوستي یوډول مشابهت دی او هماغه اشخاص یو دبل دوستان وي چې یوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځینې نورېه دې عقیده دي چې که دوه تنه یوکار او یوه پیشه لري نو هغه هېڅکله نشي دوستان کیدلی.
خوک چې دفطرت په قوانینو استناد کوي لکه (اورپییدس) هغه وایي:
د و چې ځمکې باران خوښ دی اوباراني وریځې داغواړی چې په ځمکه باران واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرا کلیتس په دې فکردی چې ضدیت دنزدې کیدو مو جب دی او ډېرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پیدادي.
دا خبرې به پرېږدو او دابه ووایو چې ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خیرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقیقي دوستان نه دي چې دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مین دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې له بله ګټه کوي او دګټې امید مو جود وي.
دچا دوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې ګرځي هغه هم له حقیقې دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنیاده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی او ژر ژر بد لیږي.
په دې دواړو دوستیو کښې دوست بالذات مقصو دنه دی بلکه لذت یا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقیقي دوستي هغه ده چې دښو خلکو ترمېنځ پیداکېږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چې د خیر خاوندان دي او د بل خیر غواړي مینه یې یو له بله ذاتي او حقیقي ده.
دا دوستي په خیراو فضلیت بناده او پایه یې ډېره ټینګه ده.
دوست هغه دی چې د دوست خیر غواړي او خیر وررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چې یو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې امیزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټېنګېږي چې هر یود بل حق اداکړي او هریو د بل محب وي.
ډېرخلک داغواړي چې د نورو محبوب شي او پخپله د هېچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقین په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پیداکولی.
متملق هماغه دی چې خپل ځان ټیټ ګڼي یا لږ ترلږ خپل دوست ته دابښیي چې زه په تادومره نه یم ګران لکه چې ته پرماګران یې ځکه دغسي کسانو ته دوستان نشوویلی.
دوستۍ هغه مینه ده چې له دوست څخه بېرته انعکاس کوي او له یوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مینه له سرو او سپینو سره یا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چې له یوې خواده او بیرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مینه له یوې خوا پیداکیدای شي مګر دوستي له یوه طرفه هېڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت یا منفعت په اثروې کیدای شي چې بد خلک له بدو خلکو سره یا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګر که خیر او فضیلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمېنځ دوستي نه پیداکېږي.
حقیقي دوستي هماغه ده چې دنیکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خیر او فضیلت بناده.

" ارسطو"

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغری یې سترګې دي او کبری یې زړه دی نتیجه یې عشق دی.

"سقراط"

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحشي اومدني انسان

عمومي نظريه داده چې وحشي انسان په هېڅ ډو ل اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرایزو تابع وي او هر کله د خپل میل او خواهش رضا غواړي.

انسان پېژندونکي پوهان دانظریه نه مني او وايي.

وحشي هغه دی چې د ادابو او رسومو ډېر پابندوي او په ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام او هغه خبره کښې د خاصو اصولو اومقرراتو پیروي کوي، یعنې وحشي انسان هغه مریی دی چې پخپل رفتار او کردار کښې د یوې طایفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دی.

" جان دیویی"

«پای»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ خیالونه او ژور فکرونه

www.ulfat.de

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library